

645

פרוטוקול מספר 19/א'
סליבת הוועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ג', י"ט סיון תשס"ז - 29.5.56
בשעה 09:00

משתתפים:
י. ריפתין - היו"ר
ע. אסף
ד. הכהן
י. שופמן

מזכירים:
טגן שר הדתות - ז. ורהפטיג

סדר-היום:
סקירה לגן שר הדתות על סדר הדתות

היו"ר י. ריפתין: פותח את הישיבה.

טגן שר הדתות: פעולות מסדר הדתות מתחלקות לשניים: ראשית, האדמיניסטרציה של עניני הדת; שנית, טיפוק צרכי הדת. הכלים לאדמיניסטרציה הם מסדר הדתות והסוגיות הדתיות בכל הארץ.

בנוגע לדת ישראל, הדברים שעושה מסדר הדתות ישירות הם: האדמיניסטרציה של בתי-הדין בארץ, בראש טערכת בתי-הדין עוסק אדם הכשיר להיות דיין. האדמיניסטרציה של בתי-הדין היא נפרדת ועוסדת תחת פיקוחו של מסדר הדתות. כדי להבטיח לה אי-תלות לצד אותה כיחידה מיוחדת. לאחר שנתקבל חוק יסודי וגירוסים, חוק הדיינים וחוק הגנת עדים, יוצא עכשיו בית-הדין לטרח. מתחילים עכשיו ענינים שאוזנחו זמן רב מאחר שנתמנו עתה דיינים צעירים. הושלמו הרכבי בתי-הדין והעבודה בהם מתנהלת בקצב מהיר. אני חושב שהמאב בבתי-הדין שופר במידה ניכרת. אפשר לראות זאת מפסקי-הדין של בתי-הדין, שאני מקווה שאברי הוועדה מקבלים אותם. אפשר לראות מפסקי-דין אלה את הרמה המשפטית הגבוהה של בתי-הדין. אם כי פסקי-הדין מתפרסמים בהעלם יחסות, כי הסדר בדני אישות. לפי דיני ישראל אסור גם לפרסם איזה דיין היה בעד ואיזה נגד, אם כי מותר לפרסם דעת סיעות. בדרך-כלל מתפרסמים פסקי-הדין האופייניים, לא השיגרתיים.

נוסף לכך יש פעולות שאינן מבוצעות ישירות על ידי מסדר הדתות אלא על ידי כליו הטכניים: האדמיניסטרציה הועשית על ידי הסוגיות הדתיות והוועדים הדתיים. במקומות המאורגנים יש מועצות דתיות. כיום יש 170, ועתה מתכננים עוד 25 מועצות דתיות. במקומות בהם אין כיום ועדות מקומיות מסודרת המשתתפת בהוצאות הדתיות יש ועדות מקומיות. ההוצאות שם נעשות על חשבון מסדר הדתות, גם במקומות בהם יש מועצות אזוריות שלרוב אינן מעונינות להקים מועצות דתיות בתוכם. ועדות דתיות יש בעיקר בישובי עולים שאינם ברשת מועצות דתיות. כיום יש 377 ועדות דתיות.

קיימת גם המחלקה לרבנות הקשורה עם המחלקה לבתי-הדין. היא מטפלת ברבנים בכל הארץ ובקשר עם הרבנות הראשית. גם המחלקה זו נעשו כמה דברים חשובים בשניה האחרונה. בסיסה החוקי הוסדר וגם מסדר הרבנות הראשית אורגן לאחרונה מחדש. נתקבל פזכיר חדש ללשכה טאטרקיה במקום הדב שזורי שיצא לפנסיה. עם גמר הבנין של הרבנות הראשית יחדש התרגון את פניו. הרבנות הראשית הולכת יותר ויותר ונעשית רבנות ראשית לכל ישראל ולא רק לארץ-ישראל. מכל קהלות הגולה פונים לרבנות בשאלות משאלות שונות, בעניני איסוד והיתר, אישות, גדות, ענינים ציבוריים ודתיים, בתי-כנסת וכו'. כי פרט לאטרקיה שיש בה יהדות גדולה היכולה לעמת את עצמה מבחינה דתית, וכן פרט לאנגליה הדתית ישראליקה, כל יתר המדינות הן מבחינת חיי שאינן נושא את עצמן מבחינה דתית. בארגוני רבנות

סגן שר הדתות:

למשל יש כיום שני רבנים בלבד. יסדנו עכשיו, בשיתוף עם המחלקה לתרבות תורנית של הסוכנות, אגודה המקבלת מועמדים מחו"ל שישובו כאן מספר שנים, ילמדו, ויוכלו אח"כ להיות רבנים, שוחטים, מוהלים וכו'. הבאנו עכשיו ארבעה בחורים מהולנד, ויש דרישה מעשרות מקומות. אמנם יש לנו כאן ישיבות, אבל איננו יכולים לשלוח לשום ארץ רב שאיננו יודע את שפת אותה ארץ.

ד. הכהן: סדוע אין סלמדים בישיבות אנגלית?

סגן שר הדתות: גם בכתי-הספר התיכוניים מלמדים אנגלית והתלמידים אינם יודעים. אני מעריך עכשיו את מספר הרבנים, השוחרים וכו' הדרושים לתפוצות במאות, אבל לשם כך אנו מעוניינים יותר לקחת את הנוער מהגולה ולא לשלוח אנשים מכאן.

ד. הכהן:

בענין זה עליכם להכניס רוח חלוצית, מסס מיסיונרית, ראיתי מיסיונרים בפעולתם בג'ונגל, ואני אומר לכם שזוהי העילית של המין האנושי. יש כאלה היושבים שנים בלב הג'ונגל ומצילים נפשות מסס, ולא תמיד לצורות. אני חושב שגיאוגרפיה גדולה עשינו שלא עשינו נפשות באסיה, ובתורה אין איסור על גיור.

סגן שר הדתות:

בכוון שרכישת ירידים לדת ישראל ועל-ידי-כך לעם ישראל היתה יכולה לעשות רבות.

על-כל-פנים, הטאכ בארץ מבחינה דתית חסור מאוד. באו כמיליון יהודים מחו"ל, וגם הם אינם מבחינת חי הנושא את עצמו בשום ענין, לא בחקלאות, לא בהתישבות, לא במעסוקה ולא בדת. מצד אחד רובה המכריע של העליה הזאת היא דתית, ואילו רוב המטפלים בה אינם דתיים, וזוהי הסתירה הגדולה היוצרת טרגדיה. הטעות היא שחושבים אנחנו שעניני הדת אצל היהודים הללו הם ענינים שניים בטעלה. בשביל חלק גדול מהם עניני הדת עומדים עוד לפני פת הלחם. מכאן טיפולו של משרד הדתות לא רק טכניקה אדמיניסטרטיבית. לפעמים הוא צריך גם להיות היוזם. לעומת זאת התקציב שהועמד לרשותנו הוא מצומצם מאוד. בכל מקום כזה יש להקים מיד עם בואם של האנשים בית-כנסת, עירוב וכו'. בתי-הכנסת הישובי העולים במצאים נדיבים השכריע בצריפים. אנו עושים מטפלים גדולים כדי להקים מבנים פה ושם, ובמקום שאנו מצליחים להקים מבנה כזה, זוהי השמחה הגדולה ביותר במקום. כל בית-כנסת מטפס כבית-מדרש. זהו המרכז התרבותי במקומות כאלה. באים לשם להתפלל, ללמוד, לחטוף שיחה וכו'. בדרך-כלל יש שני מקומות בהם מתכנסים הסובורדים: בית-הכנסת או הקפה. בתי-הקפה נמצאים בעיקר במעברות והאנשים שם הם יושבי-קרנות בסוכן הגרוע ביותר, ואין לה דבר יותר טוב לסווג את האנשים שם מאשר בית-הכנסת.

ברצוני להתעכב על בעיית הספרים וספרי-תורה. יש הבדל גדול בין העליה הזאת ובין זו שבאה מאירופה. במירופה כמעט שלא היה בית יהודי שלא היו בו ספרים. יתר על כן, העליה מאירופה באה כשאפשר היה להביא את הספרים, ובכל בית יש קצת ספרים. לעומתה, העליה שבאה אחרי קום מדינת-ישראל באה בלי ספרים, בלי ספרי-תורה, בלי שום תשמישי-קדושה, או מפני שלא היו להם אתם או מפני שלא הורשו להביא. בעירק למשל היו ליהודים ספרים יקרי-מציאות, אבל לא יכלו להביאם אתם. רוב ספרי-התורה הועברו לאנגליה כתנאי שלא יועברו משם לישראל. גם מתלמן ומכל יתר ארצות המזרח באו יהודים ללא כל ספרים. ספרי-תורה היינו צריכים לאסוף בחו"ל. חילקנו עד עכשיו יותר מ-1200 ספרי-תורה. לכתוב ספר תורה עולה היום כ-2,000 לירות. אילו היינו צריכים לספק את כל ספרי התורה הדרושים ע"כ שנכתוב אותם, היינו זקוקים למיליונים. במקום זה שלחנו שליחים לעולם כולו ואספנו ספרי-תורה. עכשיו אנו מנסים לקבל עוד ספרי-תורה מאפריקה האפריקנית. שלחנו שליח לצרפת להסדיר זאת. כן אנו מנסים להביא את ספרי-התורה העירוקיים מאנגליה, בדרך של השאלה וכו'. קיבלנו ספרי-תורה מארה"ב, שם יש בתי-כנסת שיש להם 20 ספרי-תורה ואינם זקוקים ליותר מחמשה. קיבלנו יריעות קרוצות של ספרי תורה לפני זמן קצר מהעיר העתיקה, יריעות שאי-אפשר לתקנן. בידינו יריעות רבות מימי הנצאים.

ישיבת ועדת הפנים
29.5.56

סגן שר הדתות:

ענין הספרים קשה יותר, גם אילו היו לנו הרבה מאוד אלפי ספרים לא היו מספיקים. בזמן האחרון התחילו להדפיס אצלנו ספרים רבים בגלל הביקוש הרב. קיבלנו ספרים גם מהגולה, לפני שנים אחדות הגענו להסכים עם בית הספרים הלאומי של האוניברסיטה, ואנו עושים פעולה משותפת בכל העולם לשם קבלת ספרים. לפי ההסכם, כל הספרים שאנו מקבלים ושאינם ספרי-דת - שייכים לאוניברסיטה. כל הספרים שהם ספרי-דת והלכה - האכסספלר הראשון שייך לאוניברסיטה; כל יתר האכסספלרים שייכים למשרד הדתות. משלחת שלנו סוקה כבר פעמיים את אירופה וגילתה שם גילויים מרעישים. יש בעולם ספריות מסודרות מאד העובדות לידי הממשלות, וברגע שהן עוברות לידי הממשלות - הן אבודות בשבילנו, כמו הספרייה של טימונסון בקופנהגן וכו'. האוניברסיטה איננה מעוניינת למסור את הספרים שלה. גם היא מעוניינת בספרייה יהודית.

הינ'ר י. ריפתין: מה בנוגע לספריית ג'ונסבורג, האם מתנהל עוד מו"מ?

סגן שר הדתות:

לא, היה מו"מ לפני 25 שנים, אבל עכשיו אין, אעפ"י שאין איש משתמש בספרייה הזאת. באוסטריה נתגלו דבע סיליון ספרים שדודים ע"י הנאצים שנשארו בוינה. האוסטרים פיזרו את הספרים הללו בין ספריות שונות, וכשנאה המסלחת לקבלם - טענו, אין לנו ספרים, לא גזלנו כלום. אבל המסלחת החלה לחקור, ע"י רטזים, וגילתה את הספרים השדודים. עכשיו מתנהל מו"מ העומד בסלבי הסיום, גם באמצעות משרד החוץ. הם ימסרו את הספרים לקהילה היהודית בוינה, שאתה אנו מנהלים מו"מ.

בסנה האחרונה עשינו פעולה גדולה להבאת תשמישי-קדושה טהור'ל, בעיקר ארונות קודש מאיטליה. ד"ר נכון, עובד הסוכנות, מייצג כאן את ארגון הקהלות באיטליה. באיטליה עשו במשך דורות עבודות בפלאות בארונות-קודש, ויש ערים בהן אין כבר קהלה יהודית וארון-הקודש נמצא שם בטחן ונרקב. זוהי פעולה הדורשת כספים עצומים. גם ההובלה וגם הרסטורציה של ארון-הקודש עולים הון. הבאנו למסל ארון מסיש עבור בית-הכנסת יד-אליהו, והתקנתו בלבד עולה כ-20 אלף לירות. הבאנו עד כה כ-12 ארונות-קודש. לא קל למצוא פה את בית-הכנסת הטוכן לקבל ארון כזה, שאין ערוך לו מבחינה אמנותית.

ד. הכהן: אתם נותנים לכך הקצבה מסודר הדתות? הרי אלו בתי-כנסת פרטיים.

סגן שר הדתות: כן. הכספים הם כספי הציבור. בתי-הכנסת הנכונים בארץ הם ב-90% מכספי הציבור.

פתחנו גם סכון לשירה דתית ואנו משתדלים לטפל במקהלות וחזנות בארץ. הפכנו זאת עכשיו לבית-ספר לחזנות בתל-אביב. תכננו גם הקמת ביי"ס לחזנות בירושלים, ואנו מנהלים מו"מ עם חזנים שיעמדו בראשו. אנו מטפלים גם בדישום נגינות דתיות, בעיקר מהעדות, כדי שלא ילכו לאיבוד. אנו שולחים גם שליחים לחו"ל כדי לרשום ולהשלים את החסר. הוצאנו עכשיו ספר שקיבל פרס בתל-אביב על טעמי המקרא, חשוב מאד בשביל בתי-הכנסת.

יש בארץ בעיה חמורה מאד, בעיית המקומות הקדושים. אין לך ארץ בעולם שיש בה כל-כך הרבה מקומות קדושים. לא קל להגדיר מה הוא מקום קדוש. כי לא כל מקום פולחן דתי הוא מקום קדוש ולא כל מקום עתיק הוא מקום קדוש. בדרך-כלל זהו מקום של פולחן דתי עתיק שהמסורת מייחסת לו קדושה דתית. הנשיא בן-צבי פירסם עוד לפני זמן רב רשימה של למעלה מ-300 מקומות קדושים בארץ. עדיין לא ברור יחס ציבור למקומות הקדושים. יש מקומות שציבור רב מאד נוהר אליהם, בייחוד מבני עדות המזרח. למשל: למירון עולים מדי שנה בשנה 200-150 אלף איש. הוא הדין בהר-ציון. הר-ציון הוא מסורת לפחות של 800 שנה, וכיום הוא גם תחליף לכותל. המקומות הללו מוזנחים מאד במשך דורות. אפוסטרופסטים על המקומות הללו הופכים אותם לעסק. כשמשרד הדתות רצה לעשות סדר במקומות הללו, לשפץ ולשפר אותם, נתקלנו במלחמה גדולה מאד מצד האפוסטרופסטים הללו, כי אין אתה יכול לעשות סדר בלי לפגוע קצת במישהו מהם. למשל: במירון, כשבאו בל"ג בעומר 50-60 אלף איש בלילה, הייתה זאת סכנת-נפשות כשבוחקים מאות ואף אלפי אנשים לתוך בנין שקירותיו חלשים ובגו מט לנפול. השקענו בשנים האחרונות כספים רבים במירון.

ישיבת ועדת הפנים
29.5.56

סגן שר הדתות:

סידרנו שם כביש וכו'. המשטרה טוענת שהיא לא תרשה לעלות בכביש אלא אם כן ייבנה כביש מקביל לירידה. משרד העבודה לקח זאת על עצמו אך לא ביצע. הוא הדין מגרש חניה. בענין חיזוק הקירות נתקלנו במלחמה קשה מאד מצד האפוטרופסטים של המקום. פתחנו ישיבה במקום, בה לוטרים עכשיו כ-70 איש. גירשו אותם מהבית, ערכו להם משפט פינני. השנה כנראה נשתלט טוף-טוף על המקום, אחרי צרות רבות.

הינר י. ריפתינ:

סגן שר הדתות:

זהו הקדש דתי, והם מסונים על כך. אבל בעל-הבית הוא בית-הדין, ובית-הדין סיבה שם עוד שני אפוטרופסטים נוספים. הלכו אפוא האפוטרופסטים הקודמים לבית-המשפט ומתלוננים על בית-הדין, ויש צרות. או, למשל, השיפורים שרצינו לעשות על קבר הרמב"ם. רק עכשיו קיבלנו רשות מהרבנות להמשיך בסידורים. העתונות שלנו לצערי הרב אינה לומדת את הבעיה לפני שכותבת.

אשר לבעיית הנוצרים: - בדרך-כלל יחסינו עם הנוצרים טובים מאד, ואני חושב שהם מרגישים שאין מקום במזרח התיכון בו יש להם סיכוי כלשהו כמו בארץ. מכל מקום מגרשים אותם. למשל: כל הבלוף בטורים על ביטול בתי-הדין הדתיים. למעשה בוטלו רק בתי-הדין הנוצריים, ואילו המוסלמיים עוד חוזקו, או, למשל, המהוטרות האחרונות בירדן. היו פוגזמים בחמשה מקומות. מתוך הכרוז שפירסמו הנוצרים עכשיו להרגעת הרוחות אנו למדים מה היה שם באמת. אסור להם לקנות קרקעות, לבנות וכו'. המקום היחידי בו הם מוצאים עצמם בטוחים הוא ישראל. והמסלה עוד רוצה לתת להם הנחות שאינה ניתנת לדת ישראל.

ד. גבאי:

האם אין לך הרגשה שקצת פוגזת העובדה שבעניינים דתיים נוצריים המטפלים הם יהודים, ולא אתם יהודים אלא אנשי-דת יהודים?

סגן שר הדתות:

אילו היה עלי לבחור בין איש-דת נוצרי כמנייסטר לענייני דת יהודיים ובין אדם אנטי-דתי - הייתי מעדיף את איש הדת. לדעתי הקשר שיש בין אדם דתי מכל דת שהיא הוא יותר חזק משאתה חושב. ואני חושב שאנשים מכל דת מרגישים זאת. הקשר שלנו עם אנשי הדת הנוצרים הוא מצויין. נכון שיש גם דעה נחרת, בעיקר בין קתולים, ניטה הנובעת מהסקפת-עולם אנטי-ישראלית מעיקרה. אצל הקתולים היהודי הוא "היהודי הנודד" הנצחי, וקיומה של מדינת-ישראל מכחיש את ההסקפה הדתית הזאת, ומכאן שהם רוצים לראות במדינת-ישראל יותר מדינה חילונית מאשר מדינה דתית.

ד. גבאי:

מהו יחסו של משרד הדתות לפגישה בין הרב הרצוג והאפיפיור?

סגן שר הדתות:

אילו היה הדבר אקטואלי ומשרד החוץ היה רומז על כך - בוודאי שהיינו מסכימים. לפני שש שנים היתה משלחת לותיקן, אך לא נתקבלה יפה.

ופה אני רוצה להפנות את תשומת-לבכם לבעיה הרוסית. המיסיה הרוסית מתחילה לחדור יותר ויותר לקראת השפעה במזרח התיכון. הם מתעניינים בכל נכס דתי שיש להם פה. הם מתכננים עכשיו עליית-רגל דתית טרוסיה לארץ. הם מחכים עכשיו רק לרשיון מירדן. הם מתעניינים פה מאד ביוונים האורתודוכסים שהם כנסיה עניה. קיימת עתה התחרות בין השתיים. הרוסים הציעו גם עזרה ומנסים להשפיע על הראש היווני העומד להיכחד בקרוב. הם תומכים באדם סטויים. אנו חשבנו שמחובתנו לתמוך ביוונים האורתודוכסים כדי שלא יזדקקו לתמיכה מהחוץ. מכאן הצעתנו לסנות כמה שופטים משלהם עם משכורת. יש קצת קושי בדבר, כי הצמרת עדיין מפחדת מתמיכה ממשלחת כספית. אולי נצליח בקרוב בנוגע ליוונים האורתודוכסים.

א.ב.ב.

ישיבת ועדת הפנים
29.5.56

סגן טר הדתות:

בענין הנוצרים אנו מפרסמים בכמה שפות את
העתון "ידיעות הנוצרים". בכל העולם יש ביקוש גדול לעתון זה, סיכום
החיים הדתיים הנוצריים בארץ.

בעיית המוסלמים: - בטוח הדתי היחסיים הם
טובים ואף מצויינים. הסדרנו את ענין בתי-הדין של המוסלמים, בתי-
הדין הקאדריים ובית-הדין הגדול, מבחינה סידורית, כספית וגם מבחינת
הפיקוח. אנו גם מפרסמים סדי חודש ידיעות בערבית וגם לו יש ביקוש רב.
בכך אנו חוזרים למדינות הערביות. פירסמנו גם חוברת בערבית על
הדפג'ם. גרסה לי שבטח זה אפשר לעשות הרבה יותר.

נקודת התורפה ביחסינו הדתיים היא ענין
הווקף. הם טוענים שהווקף איננו נכס נפקד, ולא היה צריך למסור אותו
לאפוטרופס לנכסי נפקדים. בית-המספט העליון פסק שהיות ורוב הערבים
נעדרים מהארץ - הרי הווקף הוא נכס נפקד.

האם ערכתם מחקר מה עשו עם הווקף בהולו
ובתורכיה? ד. הבהו:

אין המצב דומה. עכ"פ, עשינו פעולה בשנים
האחרונות כדי להפנות חלק מן ההכנסות של
הווקף לפעולות קונסטרוקטיביות בין הערבים: בתי-כריאות, מוסבי-
זקנים, בתי-ילדים, הרפאה בטירה וכו'. מתחילים עכשיו לבנות מוסב-
זקנים ביפו, ועל הפרק בית-ילומים בעכו.

יש עוד בעיה של הבהיים והסומרוניים, אבל
בהיקף יותר קטן.

מה הם היחסים עם המרוניטים? זוהי בעיה
שבחלקה היא בעיה פוליטית חשובה. י. שופמן:

לפי איזה קנה-מידה אתם מסנים את הוועדים
ואת המועצות הדתיות? (י. שופמן: למשל בראש
העין).

האם יש תאור של החוקים הקשורים במסדר הדתות
והעשויים להופיע בכנסת בחדשים הקרובים? היו"ר י. ריפמן:

מה הם הקשרים המעסיים בין מסדר הדתות ומסדר
החוץ? ע. אמס:

לפני זמן מה הארכנו את חוק המועצות הדתיות
בכנסת. מה טובע אתכם מלהביא הצעה של חוק מס, ומדוע צריך הדבר להיסרך
זמן רב כל-כך?

מסדר המספטים פירסם לפני זמן מה טיוטה של
הצעת חוק הירושה וחוק היחיד והמספחה. איננו
שוטעים על שום התקדמות בענין זה. האם העיכוב בא טעם מסדר הדתות
מתוך התנגדות עקרונית? ע. אמס:

בענין היחסים עם המרוניטים - אנו משתדלים
לאפשר את היחסים הללו. בבית-המספט העליון
התפרסם פסק-דין מעביין בו הוכר בית-הדין העליון של המרוניטים בלבנון
בפסק-דין שלו כבר-תוקף בארץ-ישראל. כלומר: הוכר הקשר שבין הכנסיה
פה ובלבנון. אנו מעודדים את היחסים הדתיים בין המיעוטים פה ושם, גם
בין הדרוזים. אנו רוצים לנתק את הדרוזים מהמוסלמים פה, אבל בענין זה
יש מחלוקת בין חסולות.

אנו מקיימים קשרים עם מסדר החוץ. יש פעולות
שהן כמעט ששותפות כמו: העתון הנוצרי העובר ביקורת של מסדר החוץ וכו'.
לצדרי הרב אין שיתוף פעולה בנוגע ליחסים עם חו"ל. לי יש רושם שבמדינת-
ישראל אין מעריכים את גורם הדת בטח מדיניות-החוץ, ואין משתדלים
לצלל את השטח הזה.

סגן שר הדתות:

מינוי המועצות הדתיות והוועדים הדתיים:-
מסדר הדתות עומד על הבסיס החוקי עוד מימי הועד הלעוטי. מועצה דתית צריכה להיות מורכבת כולה מאנשים דתיים. אין למסור פעילות בעניני דת לאנשים שאינם דתיים. הרבנות המקומית מציעה רשימה כפוח, כמספר חברי הוועד המוניציפלית בטקום, ומתוך הרשימה הכפולה בוחרת הרשות המוניציפלית את החצי. חוק שירותי התקציבים הדתיים שנתקבל בכנסת הראשונה אוסר שהמועצות הדתיות הקיימות נשארות, וניתנת סמכות רחבה מאד לשר הדתות להרכיב ולשינוי במועצה הדתית על בסיס הגרעין הקיים. הוא משתדל שהמועצה הדתית תהיה מורכבת על בסיס ציבורי רחב ככל האפשר, בהסכמת הרשות המקומית המשתתפת בתקציב, ובהסכמת הרבנות המקומית או הראשית. כל עוד החוק מוארך טובה לשנה אין תקופת זמן מוגבלת למועצה הדתית. בתקציב הוועדים הדתיים אין הרשות המקומית משתתפת, ולכן אין לה מה לוטר בענין המינוי וההרכב, ובמקום כזה נשארים אפוא רק שני גורמים: הרב המקומי או הרבנות הראשית, ושר הדתות. מסביב לפרוטות העוברות דרך הוועדים המקומיים נעשית פוליטיקה שלמה, וזהו מה שקרה בראש העין. בדרך-כלל המועצות והוועדים הדתיים פועלים בסדר.

אנו יודעים שהענין לא יבוא על תיקונו אלא אחרי שיתקבל חוק קבוע. הממשלה אינה רוצה להתפנות לענין זה, בגלל חילוקי-דעות רציניים וגם מסוים עניינים אחרים שהממשלה עוסקת בהם. אנו רצינו גם שיהיו שני חוקים; חוק המועצות היהודיות והלג-יהודיות. הם רצו שיהיה חוק אחד. סלע מחלוקת שני הוא שאנו דורשים שכל חברי המועצה הדתית יהיו כולם דתיים.

מהו אפוא הסיכוי של החוק הזה?

היור' י. ריפתינו:

אינני יודע.

סגן שר הדתות:

אנו עוסדים להביא בקרוב את החוק בגד החזיר, בני מקורה תוך שלושה חדשים. כן על הפרק: חוק השבת שהקואליציה הייבט להביא, כי עד עכשיו אנו חיים רק על-פי חוקי עזר; חוק הקאדים ומינויים, מסוים שאנו פוחדים להקים מועצה מושלמית עליונה; חוק ההקדשות, פיקוח וכו'; חוק המקומות הקדושים; חוק הכשרות המדבר על מניעת אונאה, וחוק המועצות הדתיות.

אשר להצעת חוק הירושה וחוק היחיד והמספחה:- יש חוקים, כמו חוק הקרקעות, שחייבים להסדירם, ולא היה צורך להיספל דוקא לחוקים אלה החותרים תחת כתי-הדין הדתיים. עד כמה מעבדתי ברפרוף על חוק היחיד והמספחה, הוא רע מאד גם מכחינה טשפטיה, ואין צורך לטהר. יש טעם תחיקתי רחב מאד שאפשר להסדירו ללא מחלוקת.

אגב, יש להבחין בין מסדר הדתות ובין הסיעה הדתית. רצינו להסדיר שורת הרצאות תורניות בישובים וקיבוצים לא-דתיים, כדי להסביר פרובלימות דתיות. רצינו להסדיר זאת באמצעות הקרן-הקיימת, והיא פנתה לקיבוצים שלא נענו להצעה. אני מעוניין מאד בהרצאות תורניות על בעיות דתיות בקיבוצים, ואני פונה אליכם כאן שתאפשרו לנו זאת. הרי אין המדובר במושבי-עולים שבהם יש סכנה וכו'. אנו מעוניינים לסלוח את טובי המרצים, שלא יעסקו כלל בפוליטיקה, לפי רשימה שאתם תאשרו.

אני מבטיח לעשות משהו בענין זה.

א.מ.ר.:

בכל מושב אתם נוהגים לתת מסכורת חלקית לרב. אך בדרך-כלל אין לרב מה לעשות בישוב אחד כזה. האם לא יותר נכון לסגור איס-תורה יסודי שיוכל לתת שירות למספר ישובים באזור?

מדוע אי-אפשר שהוועד הדתי בישוב שכולו דתי ייבחר בבחירות דימוקרטיות כפי שנבחר ועד הכפר? עי"כ שגורם חיצוני מסנה אותו, עלול הדבר להתפרש בדרכים שונות. והרי המדובר בישוב שכולו דתי ואין בו סכנה שייבחר מישהו שאינו דתי.

ישיבת ועדת הפנים
29.5.56

סגן של הדתות:

ב-377 ישובי-עולים טבעהם אנו מטפלים יס לנו
רק 100 רבנים. הם מקבלים מסכורת זעומה מאד, במקומות רבים רק 60 ל"י,
אם כי לא פחות. יש רבנים המוכשרים להגן כרב, ואנו נותנים להם 2-3
מקומות. על-פי-רוב הם אינם מוכשרים להיות רבנים ככמה ישובים. בייחוד
הרב הספרדי התימני שבא עם עדתו יכול לפעול בקוסי רק בחטולה שלו ולא
בין עדות אחרות. כל רב צריך לעבור ועדת בחינות. הוועדה היתה סורכבת
משני רבנים אסכנזים ואחד ספרדי - ורוב המועמדים הספרדיים נכסלו
בבחינה. הם הקימו זעקה, ומינינו ועדה שניה: שנים ספרדיים ואחד אסכנזי,
והרמה ירדה פלאים, מבחינה תורתית-הלכתית.

אשר לוועדים הדתיים: קשה להבחין בישוב שהוא
כולו דתי, ואיננו יכולים בגלל כמה מקומות כאלה לסבור את העקרון.
כי אז כל מושב יבוא ויאמר: אני כולי דתי. בוסף לכך אין אתה יכול
לדבר על בחירות במקומות שאינם משתתפים באף פרוסה אחת בהוצאות. בסביל
100 לירות שאני שולח כל חודש למקום כזה, אינני יכול לעשות דעס של
בחירות וכו'.

הינ'ר י. דיפתין: אני מודה לסגן של הדתות. כדאי שבכנסת ידעו
על הבעיות הללו, ואני מצדי אהיה סוכן לחתור
לשיחה על עניינים אלה ולויכוח בוסף בוועדה. אני תוסך בהחלט בהחלפת
דעות בעניינים אלה גם במקומות ובציבור אחר.

י. שופמן: לפני נעילת הישיבה אני רוצה לספור לוועדה
כי בישיבה הקודמת הוטל עלי לברר את ענין
פסק-הדין של זיאד. התברר במסדר המספטים שאמנם היה בירור של המספס.
אבל טרם הוצא פסק-דין. כשיהיה פסק-דין - ישלחו אלי העתק מנוסק, אולי
בעוד כמה שבועות.

(הישיבה נבעלה בשעה 11.00)